

Ymateb i Argymhellion y Pwyllgor Cyllid ar Gyllideb Ddrafft 2020-21

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried sut y gallai dadl ar flaenoriaethau gwariant gael ei chynnwys yn amserlen y gyllideb, er mwyn rhoi cyfle i'r Cynulliad ddylanwadu ar flaenoriaethau a dyraniadau cyllideb yn gynharach yn y broses.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn ymrwymedig i gefnogi'r gwaith o graffu ar ein cynigion cyllidebol mewn modd ystyrlon ac effeithiol. Gwelir hyn yn y camau rydym wedi'u cymryd yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gan gynnwys symud i broses dau gam y gyllideb sy'n darparu ar gyfer wyth wythnos o graffu. Mewn ymateb i'r galwadau a wnaed gan y Pwyllgor Cyllid wrth graffu ar Gyllideb Atodol Gyntaf 2019-20 am i'r Llywodraeth ddarparu datganiad cynnar ar flaenoriaethau gwariant, gwnaeth y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd Ddatganiad Llafar yn y Cyfarfod Llawn ym mis Gorffennaf yn nodi'r rhagolygon ar gyfer y dyfodol o ran gwariant cyhoeddus yng Nghymru. Gwnaethom hefyd groesawu dadl y Pwyllgor Cyllid ar flaenoriaethau gwariant y Llywodraeth ym mis Medi. Rydym yn croesawu'r cyfle i ystyried, ar y cyd â Phwyllgorau Busnes a Chyllid y Senedd, sut y gallai dadl ar flaenoriaethau gwariant gael ei chynnwys yn amserlen y gyllideb.

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i archwilio rhinweddau gwahanol ddulliau ar gyfer goruchwyllo cymhwysiad y Datganiad o Bolisi Cyllido, fel goruchwyllo gan gorff sy'n annibynnol ar y llywodraeth, y Comisiwn Cyfansoddiad, Democratiaeth a Hawliau o bosibl.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn croesawu'r ffaith bod y Pwyllgor wedi cydnabod y mater pwysig hwn. Ar y cyd â'r Gweinidogion Cyllid yn yr Alban a Gogledd Iwerddon, mae'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd wedi ysgrifennu at Brif Ysgrifennydd y Trysorlys yn ceisio ymrwymiad i gynnal Cyfarfod Pedairochrog i'r Gweinidogion Cyllid cyn cyhoeddi Cyllideb y DU ar 11 Mawrth. Bydd Gweinidogion Datganoledig yn galw am i'r gwaith ar y cyd i adolygu a gwella'r Datganiad o Bolisi Cyllido gael ei gwblhau, gan gynnwys rhoi peirianwaith effeithiol ar waith, gyda gweithdrefn gredadwy a dichonadwy i osgoi a datrys anghydfodau yn sail i hyn.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ceisio ymrwymadau gan Lywodraeth y DU y bydd digwyddiadau cyllidol y DU fel arfer yn cael eu cynnal erbyn dyddiad penodol i sicrhau bod gan weinyddiaethau datganoledig ddigon o amser i bennu cyllideb a gwneud gwaith craffu ystyrlon.

Ymateb: Derbyn

Mae'r rhyngweithio rhwng amserlen ein cyllideb ac amserlen cyllideb Llywodraeth y DU yn fater sydd wedi cael ei ystyried yn y gorffennol, ond mae'r chwithigrwydd eleni wedi bod yn fwy amlwg. Mae'r Pwyllgor wedi argymhell mewn blynyddoedd blaenorol y dylem barhau â'r arfer bresennol o gyhoeddi'r Gyllideb ddrafft, ni waeth pryd y cyhoeddir Cyllideb y DU. Rydym wedi derbyn yr argymhelliad hwn. Er bod amseru digwyddiadau cyllidol y DU yn fater i Lywodraeth y DU, byddwn yn parhau i dynnu sylw Llywodraeth y DU at bwysigrwydd rhoi mwy o sicrwydd ac eglurder i'r Gweinyddiaethau Datganoledig o ran amseru digwyddiadau cyllidol y DU, o ystyried effaith hyn ar ein priod weithdrefnau cyllidebol.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i gyd-drafod â Llywodraeth y DU i sicrhau cyfarfodydd pedairochrog amlach a mwy strwythuredig gyda Gweinidogion Cyllid y DU.

Ymateb: Derbyn

Yn y llythyr diweddar a luniwyd ar y cyd i Brif Ysgrifennydd y Trysorlys, galwodd y Gweinidogion Cyllid Datganoledig ar Lywodraeth y DU i gwblhau'r gwaith ar y cyd i ffurfioli Cyfarfod Pedairochrog y Gweinidogion Cyllid fel fforwm rheolaidd i drafod a datrys materion cyllidol sy'n effeithio ar lywodraethau datganoledig.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y wybodaeth ddiweddaraf ar gael cyn gynted â phosibl ar ôl i Gyllideb y DU gael ei chyhoeddi, sy'n manylu ar unrhyw effaith a gaiff rhagolygon macro-economaidd y DU, yn enwedig unrhyw effaith ar refeniw'r trethi datganoledig a'r addasiadau cysylltiedig i'r grant bloc.

Ymateb: Derbyn

Yn y ddadl ar y Gyllideb ddrafft, addawodd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd y byddai'n darparu'r wybodaeth ddiweddaraf ar y goblygiadau i Gyllideb Llywodraeth Cymru cyn gynted â phosibl ar ôl i Gyllideb y DU gael ei chyhoeddi. Bydd y wybodaeth hon yn cynnwys effaith unrhyw gyhoeddiadau gwariant drwy fformiwla Barnett, a hefyd yr effaith y mae'r rhagolygon macro-economaidd newydd yn debygol o'i chael ar refeniw'r trethi datganoledig a'r addasiadau cysylltiedig i'r grant bloc.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ailgychwyn trafodaethau am drethi newydd gyda Llywodraeth y DU cyn gynted â phosibl er mwyn profi'r broses, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor maes o law.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud cynnydd gyda Llywodraeth y DU i sicrhau pwerau ar gyfer treth ar dir gwag yng Nghymru.

Erbyn hyn mae cyfarfod o Gydbwyllgor y Trysorlysoedd wedi'i gynnal i drafod y cynnig, ac rydym wedi anfon cais ffurfiol am bwerau trethu newydd i Lywodraeth y DU. Mae Llywodraeth y DU yn ystyried y cais ar hyn o bryd.

Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i adolygu ffynonellau data newydd a rhai sy'n dod i'r amlwg, fel data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol am Gynnyrch Domestig Gros Cymru, er mwyn gwella cywirdeb rhagolygon economaidd a threthi datganoledig Cymru.

Ymateb: Derbyn

Caiff y modelau rhagweld sy'n sail i ragolygon y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ar gyfer y trethi sydd wedi'u datganoli'n llawn eu cynnal gan ddadansoddwyr Llywodraeth Cymru a'u hadolygu'n rheolaidd. Mae'r gweithdrefnau sicrhau ansawdd yn sicrhau bod y modelau hynny'n defnyddio'r ffynonellau data gorau sydd ar gael. Mae dadansoddwyr Llywodraeth Cymru hefyd yn cysylltu â dadansoddwyr y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol a Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi ynghylch rhagolygon treth incwm ac yn cymryd rhan mewn sesiynau herio yn ystod pob ymarfer rhagweld. Mae cyhoeddiad newydd y Swyddfa Ystadegau Gwladol o dwf chwarterol Cynnyrch Domestig Gros ar gyfer gwledydd a rhanbarthau'r DU yn ychwanegiad a groesewir at y sylfaen dystiolaeth economaidd. Fodd bynnag, dylid nodi bod yr ystadegau hyn yn arbrofol a'u bod yn cael eu datblygu a'u profi â defnyddwyr o hyd. Mae arwyddion cynnar yn awgrymu bod y cyfresi'n anwadal ac yn ddarostyngedig i ddiwygiadau eithaf mawr. Os profir, ymhen amser, eu bod yn ddangosydd defnyddiol o dwf referniw treth, bydd achos da dros eu hystyried yn y rhagolygon treth. Maent yn fwyaf tebygol o fod o ddefnydd mewn perthynas â rhagolygon treth incwm, lle mae oedi hir cyn i wybodaeth alldro gael ei chyhoeddi. Bydd gan y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ddiddordeb mewn unrhyw ffynhonnell ddata a all wella ei hasesiad o'r sefyllfa referniw bresennol.

Fel y nodwyd yn ei chyhoeddiad Rhagolwg Trethi Cymreig, mae'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol wedi ystyried gwerth rhagolwg macro-economaidd llawn i Gymru. Oherwydd y tebygrwydd mewn cyfraddau twf hanesyddol rhwng Cymru a gweddill y DU, pan gânt eu mynegi ar sail "y pen", a materion sy'n ymwneud ag argaeledd a dibynadwyedd data, daw i'r casgliad bod mwy o werth mewn monitro cydgyfeiriad ac ymwahaniad rhwng Cymru a'r DU mewn newidynnau economaidd penodol sy'n berthnasol i'r trethi.

Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn pryderu ynghylch lefel y gwallau codio y mae Cyllid a Thollau EM yn eu gwneud mewn perthynas â threthdalwyr Cymru ac mae'n argymhell bod y gyfradd wallau yn parhau i gael ei monitro gan Lywodraeth Cymru a bod y wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei rhoi i'r Pwyllgor yn dilyn y broses sganio nesaf.

Ymateb: Derbyn

Cyflwynwyd codau C i system dreth y DU am y tro cyntaf fis Ebrill diwethaf. Mae oddeutu 97% o'r codau C bellach yn gweithredu'n gywir. Mae Llywodraeth Cymru mewn cysylltiad rheolaidd â CThEM, sydd â rhaglen barhaus o waith cydymffurfio i

gynyddu ymhellach ganran y codau C sy'n cael eu defnyddio'n briodol. Yn dilyn y sgan diweddaraf, mae'r gwallau codio wedi lleihau eto a disgwylir iddynt leihau ymhellach pan ddaw data i law ym mis Ebrill. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor pan fydd data o'r sgan nesaf ar gael.

Yn gyffredinol, mae'r problemau o ran gweithrediad codau C yn cyfateb yn fras i'r profiad a gafwyd wrth gyflwyno codau S i drethdalwyr yr Alban, lle mai dim ond 1.5% o'r codau S nad ydynt yn cael eu defnyddio'n briodol ar hyn o bryd. Cyflwynwyd codau S i system dreth y DU ym mis Ebrill 2016. Mae Llywodraeth Cymru yn monitro'r sefyllfa drwy gyfarfodydd llywodraethu â CThEM, a gynhelir bob mis fel arfer.

Argymhelliad 9. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried sut y gall integreiddio'r nodau llesiant yn well wrth gyflwyno cyllidebau yn y dyfodol i ddangos yn fwy cyson sut mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wedi ei hymgorffori ym mhrosesau gwneud penderfyniadau ei hadrannau a bod hyn yn cael ei adlewyrchu yn y broses gyllidebol.

Argymhelliad 10. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a rhanddeiliaid i ddatblygu Cynllun Gwella'r Gyllideb.

Ymateb: Derbyn

Diben Cynllun Gwella'r Gyllideb, a gyhoeddwyd am y tro cyntaf fel rhan o Gyllideb ddrafft 2020-21, yw nodi sut y byddwn yn defnyddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r pum ffordd o weithio i sicrhau gwelliant parhaus ym mhroses y gyllideb. Fel rhan o'r Cynllun, byddwn yn archwilio sut y gall y broses o gyflwyno cyllidebau blynyddol yn y dyfodol ddangos yn fwy eglur y ffordd y mae'r Ddeddf a'n hamcanion llesiant wedi dylanwadu ar ein blaenoriaethau gwariant strategol. Mae ymgysylltu yn un o elfennau allweddol y Cynllun, sy'n cynnwys camau gweithredu i ddatblygu'r ffordd yr ydym yn ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a'i swyddfa, ynghylch y broses o gyflwyno'r Cynllun.

Argymhelliad 11. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ymestyn cyfnod yr amser a gwmpesir yng Nghynllun Gwella'r Gyllideb i adlewyrchu ysbryd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a thrawsnewid tymor hwy.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Rydym yn derbyn ysbryd yr argymhelliad hwn sy'n ymwneud â sicrhau trawsnewid tymor hwy a dyna'r rheswm pam y mae'r Cynllun yn ceisio dangos y daith rydym wedi bod arni, a'r daith sydd o'n blaenau, i wella proses y gyllideb dros sawl blwyddyn. Dyma'r tro cyntaf i ni gyhoeddi Cynllun Gwella'r Gyllideb. Bwriedir iddo fod yn ddatblygiadol ei natur oherwydd, bob tro y caiff ei gyhoeddi, bydd yn cynnwys cyfnod o bum mlynedd a rhaglen dreigl o welliannau, gan ddangos sut y mae'r

Ddeddf yn cael ei hymgorffori. Mae'r dull gweithredu hwn yn ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng bod yn uchelgeisiol ond hefyd yn realistig o ran yr amser y bydd yn ei gymryd i gyflawni'r camau gweithredu yn y cynllun er mwyn gwneud y mwyaf o'u heffaith ac adlewyrchu mewn ffordd ystyrion natur y newid a amlinellir yn y cynllun. Byddwn yn gweithio gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, i ddeall sut y gallem wella'r cynllun ac ehangu ei gwmpas ar gyfer blynyddoedd y dyfodol.

Argymhelliad 12. Mae'r Pwyllgor yn argymhell i'r Asesiad Effaith Integredig Strategol sy'n cyd-fynd â chyllideb 2021-22, a chyllidebau'r dyfodol, roi cyfrif tryloyw o effaith negyddol yn ogystal ag effaith gadarnhaol dyraniadau'r gyllideb, gan gynnwys y dystiolaeth sy'n sail iddynt.

Ymateb: Derbyn

Yn unol â thystiolaeth ac adborth blaenorol, mae'r Asesiad Effaith Integredig Strategol o'r Gyllideb ddrafft yn nodi manylion y dystiolaeth, yr ystadegau a'r wybodaeth ategol sy'n sail i'r cynigion gwariant, cam a gydnabyddir gan y Pwyllgor. Rydym yn cydnabod bod yn rhaid i asesiadau effaith ystyried effaith negyddol ac effaith gadarnhaol er mwyn lliniaru effeithiau negyddol ac archwilio cyfleoedd i hyrwyddo dull gweithredu mwy cadarnhaol.

Mae Cyllideb 2020-21 wedi darparu cynnydd mewn termau real ar gyfer pob portffolio. Mae hyn wedi golygu ein bod wedi gallu cynnal y mwyafrif o gyllidebau ar lefelau 2019-20 a gwneud nifer o fuddsoddiadau wedi'u targedu yn unol â'n blaenoriaethau trawsbynciol. Caiff hyn ei adlewyrchu yn naratif yr Asesiad Effaith Integredig Strategol.

Yn unol â'n hargymhelliad parhaus i wella'r ffordd rydym yn asesu effaith ein penderfyniadau gwario, mae Cynllun Gwella'r Gyllideb yn nodi ystod o gamau gweithredu i atgyfnerthu dull gweithredu Llywodraeth Cymru ymhellach.

Argymhelliad 13. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad ei thrafodaethau â Llywodraeth yr Alban ar rôl Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb yn yr Alban, ac unrhyw newidiadau o ran dull posibl yn dilyn yr ystyriaethau hyn.

Argymhelliad 14. Mae'r Pwyllgor yn annog Llywodraeth Cymru i ddefnyddio tystiolaeth ac arferion gorau o waith a wneir mewn manau eraill fel sylfaen ar gyfer dull cyllidebu sy'n sensitif i rywedd, a hynny er mwyn prif ffrydio dimensiwn rhywedd i bob agwedd ar gylch y gyllideb yn ddi-oed.

Ymateb: Derbyn

Cynhaliwyd trafodaethau cychwynnol â Chadeirydd Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb yn yr Alban ynghylch dull gweithredu'r Grŵp yn yr Alban fel rhan o drafodaethau yn ystod yr Adolygiad o Gydraddoldeb Rhywiol.

Rydym hefyd yn mynd ar drywydd trafodaethau â Llywodraeth yr Alban wrth i ni sefydlu ein cydberthynas â rhwydwaith Llywodraeth yr Economi Llesiant.

Ym mis Tachwedd, cynhaliodd swyddogion Llywodraeth Cymru weithdy ag aelodau presennol Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb a rhanddeiliaid ehangach i ystyried sut y gall y grŵp hwn ddatblygu fel ei fod yn parhau i ddarparu dealltwriaeth o effaith ein penderfyniadau cyllidebol ein hunain, mewn perthynas â'r holl ystyriaethau effaith, gan gynnwys cydraddoldeb.

Byddwn yn ystyried yr adborth o'r sesiynau hyn yn ofalus er mwyn ffurfio ein hymagwedd at Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb yn y dyfodol a'r ffordd rydym yn ymgysylltu'n ehangach â rhanddeiliaid. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Cyllid maes o law ynghylch unrhyw newid i'n hymagwedd.

Fel rhan o'r paratodau ar gyfer cyllideb 2020-21, rydym yn ystyried dull cyllidebu ar sail rhyw fel rhan o gynllun peilot y Cyfrif Dysgu Personol er mwyn asesu sut y gallai dull cyllidebu ar sail rhyw helpu i nodi a deall effeithiau gwahanol posibl, gan gynnwys effeithiau nas bwriedir, er mwyn gwella'r ffordd rydym yn blaenoriaethu ac yn dyrannu adnoddau. Mae Cynllun Gwella'r Gyllideb yn nodi ein huchelgeisiau i brofi ac integreiddio rhywedd, gan archwilio a datblygu dull cyllidebu ar sail rhyw yn ein hystyriaethau cyllidebu. Fel rhan o hyn, byddwn yn defnyddio tystiolaeth ac arferion gorau o ystod o ffynonellau i lywio ein gwaith parhaus.

Argymhelliad 15. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu rhagor o fanylion yn y blynyddoedd i ddod ar sut y bydd dyraniadau a rhaglenni yn bwrw ymlaen tuag at yr ymrwymiad i fod yn garbon niwtral erbyn 2050 a beth fydd yr amserlen ar gyfer cyflawni hyn.

Argymhelliad 16. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn datblygu dealltwriaeth o effaith y gyllideb ar garbon a'i phenderfyniadau gwariant, ac yn edrych ar sut y gall ddangos yn ystyrllon effaith cyllidebau'r dyfodol ar garbon.

Argymhelliad 17. Mae'r Pwyllgor yn annog Llywodraeth Cymru i ategu'r gwaith sy'n cael ei wneud gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol mewn perthynas â datblygu cyfrif effaith ar garbon ac archwilio ffyrdd eraill y gall swyddfa'r Comisiynydd, gyda'i graddau o annibyniaeth, ddarparu rhagor o gyngor a chymorth i helpu Llywodraeth Cymru i gyflawni ei huchelgeisiau datgarboneiddio a'i hamcanion llesiant.

Ymateb: Derbyn

Drwy ddatblygu Cynllun Gwella'r Gyllideb, byddwn yn parhau i ystyried sut y gellir gwneud y gwaith o asesu effaith ein rhaglenni gwario ar garbon yn rhan fwy cadarn o broses y gyllideb. Bydd hyn yn ystyried effaith gynyddrannol gwariant Llywodraeth Cymru, ynghyd â'r effaith ehangach y mae gweithredu polisïau yn ei chael ar allyriadau carbon.

Yn ogystal, bydd y gwaith o ddatblygu'r Cynllun Cyflawni Carbon Isel nesaf yn cynnwys manylion am y ffordd y bydd polisiau allweddol yn ein galluogi i fodloni ein cyllideb garbon, gan roi eglurder a sicrwydd i fusnesau ac unigolion. Rydym eisoes yn datblygu'r polisiau a'r cynigion a fydd yn ein galluogi i roi cynllun ar waith i fodloni ein hail gyllideb garbon. Rydym yn cydnabod y bydd yr uchelgais cynyddol yn golygu y bydd angen mwy o ymdrech polisi i gyflawni ein targed newydd.

Y flwyddyn nesaf, byddwn yn cael rhagor o gyngor ac argymhellion penodol i Gymru gan Bwyllgor y DU ar y Newid yn yr Hinsawdd, gan gynnwys argymhellion ar newid ein llwybr drwy ein targedau ar gyfer 2030 a 2040 a'n hail gyllideb garbon. Byddwn hefyd yn cael adroddiad am gynnydd ein cyllideb garbon gyntaf, a bydd Trysorlys EM yn cynnal adolygiad o'r modd y byddai'r cynllun pontio i sero-net yn cael ei ariannu a phwy fyddai'n ysgwyddo'r costau. Mae pob un o'r rhain yn ddarnau allweddol o dystiolaeth y bydd angen i ni eu hadolygu wrth ddatblygu'r ffordd rydym yn asesu effaith ein penderfyniadau cyllidebol.

Wrth ddatblygu asesiad ystyrlon, mae'n bwysig cydnabod nad yw asesu cyfraniad uniongyrchol gwariant penodol at ddatgarboneiddio yn syml mewn llawer o achosion, oherwydd rhyngddibyniaethau cryf ag ymyriadau eraill. Fodd bynnag, pan fydd y buddsoddiad yn un y gellir gwneud amcangyfrif ystyrlon yn ei erbyn o ran ei effaith ar garbon, mae'n iawn i ni ymgymryd â'r asesiad hwnnw.

Cynhaliwyd gweithdy ym mis Medi â swyddogion o swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, y New Economics Foundation ac uwch-swyddogion polisi Llywodraeth Cymru i fyfyrion ar y cynllun 10 pwynt. Roedd hyn yn cynnwys trafodaeth am y gwaith y mae'r Comisiynydd yn bwriadu ei wneud ar effeithiau ar garbon.

Rydym yn croesawu bwriad y Comisiynydd i ymgymryd â gwaith mewn perthynas â datblygu cyfrif effaith ar garbon, ac edrychwn ymlaen at ystyried ei gasgliadau maes o law.

Argymhelliad 18. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn nodi'n glir yn nogfennaeth cyllidebau'r dyfodol sut y mae'n cymhwyso ei diffiniad ei hun o waith atal i wariant, a'i bod yn darparu cymaint o wybodaeth â phosibl am y canlyniadau y mae'n ceisio eu cyflawni drwy ei strategaethau ataliol.

Ymateb: Derbyd

Rydym yn ymrwymedig i gefnogi newid parhaus mewn buddsoddiad tuag at weithgareddau ataliol fel rhan o Gynllun Gwella'r Gyllideb. Byddwn yn ystyried sut y gallwn nodi'n fwy eglur y gwelliannau rydym yn eu gwneud i ddogfennaeth cyllidebau'r dyfodol, gan gynnwys sut y gallwn ddatblygu ein diffiniad o atal.

Argymhelliad 19. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu dadansoddiad o wariant ataliol yn y gyllideb ac yn sbarduno camau gweithredu sy'n ymwneud ag atal yn ei Chynllun Gwella'r Gyllideb.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i ddarparu mwy o fanylder o ran y buddsoddiad rydym yn ei wneud i weithgarwch ataliol yn y Gyllideb flynyddol. Rydym yn cydnabod bod hwn yn faes cymhleth ac felly rydym yn awyddus i sicrhau bod unrhyw ddadansoddiad o'r fath yn gadarn, yn ystyrion ac yn cynnig diben clir o ran gwella dyraniadau cyllidebol. Drwy gyflwyno Cynllun Gwella'r Gyllideb, byddwn yn ystyried sut y gallem sbarduno'r gweithgareddau presennol a nodir yn y cynllun.

Argymhelliad 20. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â rhanddeiliaid i ddod o hyd i ffyrdd gwell o ddangos tystiolaeth o'r broses o nodi blaenoriaethau, cyfleu'r broses honno a gwneud penderfyniadau ynghylch y gyllideb.

Ymateb: Derbyn

Fel rhan o'r paratodau ar gyfer Cyllideb ddrafft 2020-21, cyfarfu'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd ag ystod o randdeiliaid, gan gynnwys pob un o'n pedwar Comisiynydd statudol a'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, er mwyn clywed eu barn am feysydd blaenoriaeth ar gyfer y Gyllideb. Mae gwaith ymgysylltu o'r fath yn un o elfennau allweddol Cynllun Gwella'r Gyllideb, sy'n amlinellu ein huchelgeisiau parhaus i ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol mewn ffordd ystyrion er mwyn llywio gwelliannau i gynigion gwariant a threthiant. Mae'r cynlluniau hyn yn cynnwys defnyddio adborth o'n gweithdy diweddar â Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb a rhanddeiliaid ehangach i ddatblygu dull gweithredu gwell ar gyfer ymgysylltu ynghylch ystyriaethau cyllidebol yn y dyfodol.

Argymhelliad 21. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn datblygu diffiniad o dlodi yng nghyd-destun Cymru ac yn nodi'n glir ei gweledigaeth ar gyfer mynd i'r afael â thlodi yng Nghymru, gan gynnwys: effeithiau dosbarthiadol, y canlyniadau y bwriedir eu cyflawni drwy ymyriadau tldi wedi'u targedu a chmau i ymateb i effaith penderfyniadau Llywodraeth y DU.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi mabwysiadu diffiniad o dlodi sy'n ehangach na mesur incwm. Mae hwn wedi'i nodi yn ein Strategaeth Tldi Plant.

Rydym yn sylweddoli nad yw mesurau safonol, megis seilio diffiniad ar incwm yn unig, yn cwmpasu natur amlddimensiynol tldi. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi mabwysiadu un model amgen ym Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru a ddefnyddir ar gyfer rhaglenni megis Dechrau'n Deg. Rydym hefyd yn ystyried dichonoldeb gwella manwl gywirdeb a chwmpas dadansoddiadau o amcangyfrifon tldi yng Nghymru a geir o ddata Arolwg o Adnoddau Teulu yr Adran Gwaith a Phensiynau.

Mae'n bwysig cydnabod bod mesurau tlodi yn gymharol, felly mae angen i ni fod yn ofalus wrth gymhwyso rhai diffiniadau yn rhy llym. Mae angen i ni gydnabod, cyn belled ag y bod modd, y gwahaniaethau rhwng amgylchiadau pobl a cheisio teilwra ein cymorth yn unol â hynny fel bod ein buddsoddiad yn cael yr effaith fwyaf bosibl. Rydym yn gweithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau a'r Comisiwn Metrigau Cymdeithasol ar fesurau tlodi amgen.

Mae ein gweledigaeth i leihau tlodi cymaint â phosibl yn dibynnu ar fesurau uniongyrchol i roi arian ychwanegol ym mhocedi pobl, ond hefyd roi mesurau tymor hwy ar waith ym meysydd addysg, hyfforddiant a chyflogaeth, a fydd yn arwain at weithlu medrus â chyflog da.

Byddwn yn asesu effeithiolrwydd y polisiâu sy'n cefnogi ein gweledigaeth yn barhaus, a byddwn yn eu haddasu yn ôl yr angen er mwyn sicrhau eu bod yn cael yr effaith fwyaf bosibl ac yn cefnogi ein huchelgeisiau i leihau lefelau tlodi yng Nghymru. Rydym hefyd yn cydnabod bod gan Lywodraeth y DU afael gadarn ar yr ysgogiadau polisi sy'n effeithio ar y prif ffigur tlodi, ac rydym yn rhoi mesurau ar waith gyda'r nod o liniaru effeithiau'r polisiâu hyn.

Argymhelliad 22. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn datblygu strategaethau newydd i wella addysg, sgiliau a chyfleoedd cyflogaeth aelodau mwyaf difreintiedig y gymdeithas.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Rydym wedi blaenoriaethu sgiliau a chyflogadwyedd yn Ffyniant i Bawb: Y Strategaeth Genedlaethol, gan gydnabod yr effaith gadarnhaol y gall addysg, hyfforddiant ac uwchsgilio ei chael ar ragolygon cyflogaeth sy'n dda i unigolion ac yn dda i'r economi. Rydym wedi pennu ein dull gweithredu strategol yn y Cynllun Cyflogadwyedd, y Cynllun Gweithredu Economaidd ac 'Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl'. Mae'r strategaethau hyn yn llywio'r ffordd rydym yn mynd i'r afael â lefelau addysg, sgiliau a chyflogaeth yng Nghymru ac yn sicrhau cyfleoedd, cydraddoldeb a ffyniant i bawb. Maent hefyd yn darparu'r fframwaith gweithredol i lywio'r gwaith o ddatblygu polisiâu trawslywodraethol, eu rhoi ar waith a'u monitro.

Argymhelliad 23. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried ffyrdd o fynd ati i hyrwyddo'r cyflog byw gwirioneddol i gyflogwyr, yn enwedig yn y sector preifat, ledled Cymru.

Ymateb: Derbyn

Mae gan Lywodraeth Cymru amrywiaeth o ffyrdd o hyrwyddo gwaith teg, megis y Cod Ymarfer ar Gyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi. Rydym yn gweithio gyda thimau perthnasol i ganfod sut y gellir hyrwyddo'r cyflog byw gwirioneddol ac elfennau eraill o waith teg yn y sector cyhoeddus a phreifat, ledled Cymru.

Argymhelliad 24. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu tystiolaeth a manylion ychwanegol ar sut y mae rhaglenni sydd â'r nod o wella'r economi yn darparu gwerth am arian wrth gydbwysu buddsoddiad i wella cynhyrchiant ac enillion ac i helpu pobl i gael cyflogaeth.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Disgwylir i bob rhaglen wariant ddangos gwerth am arian yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn o'r hyn sy'n gweithio, gyda pherfformiad parhaus yn cael ei asesu gan ddefnyddio metrigau allweddol a dulliau gwerthuso cadarn. Byddwn yn ystyried pa fanylion ychwanegol y gallwn eu darparu yng nghyllidebau'r dyfodol fel rhan o'r dystiolaeth Weinidogol i Bwyllgorau.

Argymhelliad 25. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn adolygu ei strategaeth ar gyfer gwasanaethau bysiau, gan sicrhau bod yr adnoddau sydd ar gael yn cael eu targedu'n effeithiol i gysylltu'r rhai sy'n dibynnu ar y dull hwn o gludiant yn well er mwyn sicrhau twf economaidd cynhwysol.

Ymateb: Derbyn

Mae'r Bil Bysiau (Cymru) yn elfen allweddol o broses ddiwygio ehangach rydym yn ymgymryd â hi mewn perthynas â chynllunio a darparu gwasanaethau bysiau yng Nghymru, a fydd yn cyfrannu at ein huchelgais o gael rhwydwaith trafndiaeth gyhoeddus carbon isel, aml-ddull, integredig ac o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion y cyhoedd sy'n teithio.

Bydd y newidiadau a gynigir yn y Bil gan Weinidog yr Economi, Trafndiaeth a Gogledd Cymru yn ceisio mynd i'r afael â rhai o effeithiau negyddol dadreoleiddio ar ddefnyddwyr, gweithredwyr ac awdurdodau lleol drwy greu nifer o ddulliau gweithredu a fyddai'n galluogi awdurdodau lleol i ymyrryd petaent yn dewis gwneud hynny.

Argymhelliad 26. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Cyllidebau Llywodraeth Cymru yn y dyfodol gynnwys hyblygrwydd a gwaith cynllunio senarios penodol i ymateb i siociau neu ansicrwydd economaidd. Dylai cyllidebau drafft fanylu ar yr ymateb i effeithiau negyddol neu gyfleoedd posibl ar gyfer gwahanol sectorau yn economi Cymru.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Adroddiad y Prif Economegydd, a gyhoeddwyd ar y cyd â'r Gyllideb ddrafft, yn darparu nifer o senarios o ran y rhagolygon ar gyfer cyllid Llywodraeth Cymru yn y dyfodol ac yn ystyried amrywiaeth o risgiau cyllidol. Bydd y senarios hyn yn cael eu haddasu mewn cyhoeddiadau yn y dyfodol er mwyn adlewyrchu pryderon macro-economaidd neu gyllidol penodol a risgiau sy'n dod i'r amlwg sy'n berthnasol ar y pryd. Mae'r Gyllideb ddrafft yn cynnwys darpariaeth DEL heb ei dyrannu sy'n darparu hyblygrwydd yn ystod y flwyddyn i fynd i'r afael â newidiadau annisgwyl sy'n effeithio ar gyllid Llywodraeth Cymru. Mae'r gronfa arian parod a'r pwerau benthyca

yn darparu offerynnau cyllidebol pellach i alluogi Llywodraeth Cymru i reoli ei chyllid mewn ffordd mor effeithiol â phosibl. Dywedodd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd wrth Brif Ysgrifennydd blaenorol y Trysorlys y byddem, fel rhan o'r Adolygiad Gwariant nesaf, yn ceisio cynnydd parhaol yn uchafswm maint Cronfa wrth gefn Cymru ac yn y terfynau tynnu i lawr blynyddol, yn ogystal â cynnydd yn nherfynau benthyca blynyddol a chyfanredol Llywodraeth Cymru. Bydd y newidiadau hyn yn sicrhau bod y fframwaith cyllidol yr ydym yn gweithredu o'i fewn yn galluogi Llywodraeth Cymru i reoli ei hadnoddau yn fwy effeithiol a sicrhau gwell gwerth am arian. Bydd mwy o hyblygrwydd yn fater pwysig i'w drafod gyda'r Prif Ysgrifennydd newydd. Yn ogystal, mae Cynllun Gwella'r Gyllideb yn amlinellu bwriadau Llywodraeth Cymru i archwilio'r posibilrwydd o integreiddio prosesau modelu senarios yn y gwaith o gynllunio'r gyllideb yn y dyfodol.

Argymhelliad 27. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi cadarnhad ei bod wedi cael sicrwydd gan Lywodraeth y DU ynghylch y cymorth ariannol sydd ar gael i'r diwydiant amaethyddol yng Nghymru ar gyfer pob blwyddyn o'r Senedd.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth y DU wedi rhoi cadarnhad o gyllid ar gyfer Cynllun y Taliad Sylfaenol yn 2020. Mae wedi dweud y bydd yn darparu rhagor o wybodaeth am gyllid ar gyfer y dyfodol yn yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant sydd wedi'i gynllunio'n hwyrach eleni. Nes y byddwn yn cael y fath eglurder, ni allwn roi cadarnhad. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i roi terfyn ar yr ansicrwydd a chadarnhau yn ddi-oed y bydd darpariaeth yn lle'r holl gyllid Ewropeaidd sy'n dod i Gymru ar hyn o bryd.